

Roxana CROITORU

Echilibru și armonie

Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca și-a redeschis porțile cu o premieră din dramaturgia maghiară a începutului de secol XX: *Casa părintească* de Remenyik Zsigmond.

Autor netradus în limba română, – aflăm din elegantul caiet de sală, culoare sepia, în ton cu decorul și costumele – că Remenyik Zsigmond este un important și original autor al anilor '30. Influențată de expresionism, opera sa (romane și dramaturgie), inovatoare pentru literatura maghiară, și-a găsit adevărata prețuire abia după trecerea în eternitate a autorului, în anii '60.

Casa părintească este de inspirație biografică. Fiu al unui mic moșier, Remenyik surprinde cu precizie și bune și rele ale unei lumi pe cale de destrămare, dar mai ales simte nevoia să împărtășească tumultul amintirilor împletite cu

experiența unei vieți aventuroase, de călător.

Atmosfera spectacolului învăluie și cucerește publicul de la primele replici. Autorul, fiul *András*, erou în piesă, aflat în sală, invită spectatorii să refacă „imaginea vieții modeste și trecătoare, a fidelității în prietenie, a fericirii și a nefericirii, a calmului și a neliniștii, într-un cuvânt, a vieții cenușii și monotone, împreună cu prietenii dragi într-o casă în care timpul a încremenit“.

El, fiul tânăr, a plecat în străinătate cu ani în urmă pentru a-și ispăși păcatele, fără ca măcar să-și ia rămas bun de la părinți. A luat pe ascuns niște bani, iar fata din casă, *Marika*, așteaptă un copil al cărui tată este el. Părinții, zdrobiți și copleșiți și de povara moșiei pe care sunt pe cale s-o piardă, sunt susținuți doar de un prieten fidel, *Hágen Miklós*. Neconsolați, se sting pe rând, întâi tatăl, apoi mama care lasă în grija prietenului fetița născută din legătura fiului său cu fata în casă. Casa este închisă, ușile sunt bătute în cuie, peste tot se așterne praful. Păsările se

cuibăresc în camerele neaerisite, dar în odaia fiului răsare un măslin – simbol al speranței nestinse de viață.

Încet, perdeaua de tul se luminează lăsând liber spațiul avanscenei. Aici are loc întâlnirea dintre fiul rătăcitor *András* și prietenul familiei, *Hágen Miklós*, martor și erou al atâtor întâmplări din această casă. Împreună pornesc în explorarea ei, fiecare cameră trezind amintiri reînviată în fața noastră. Imaginile nu se succed cronologic, ci se leagă într-o logică firească și intensă a memoriei afective.

Ceea ce te încântă în acest spectacol (pe tot parcursul său) este echilibrul perfect dintre atmosfera subtilă, fină, datorată decorului și costumelor, și precizia jocului actoricesc. Așa cum am mai consemnat și-n alte dăți, e reconfortant jocul actorilor din acest teatru. Funcționează împreună cu o tehnică desăvârșită, știind să se pună în valoare cu o energie care-i luminează, detașându-i și unindu-i în același timp.

Am întâlnit nume în curs de

afirmare: Palocsay Kisó-Kata în rolul *Mamei* – rezolvat cu seriozitate, uneori poate prea tranșant, sau Szilágyi P. Csaba – apariție episodică, într-un rol de compoziție frumos împlinit. Nagy Dezső, decanul de vârstă al distribuției, actor charismatic în rolul *Hágen*, împreună cu Dimény Aron în rolul fiului *András*, mereu surprinzător prin nenumăratele fațete ale

talentului său, sunt lianții acestui spectacol. Trebuie să remarc performanța actricească a lui Kardos M. Róbert în rolul *Tatălui* (asemănarea fizică cu fotografia tatălui autorului e izbitoare), care a știut să descifreze cu siguranță profunzimile acestui erou frământat: de la euforia căsătoriei și venirii pe lume a unicului fiu, până la cumplita dezamăgire

cauzată de plecarea lui în lume, sau de la tristețea pierderii averii până la relația duiosă dintre el și soția sa.

Colegul lor în calitate de regizor, Hatházi András, împreună cu scenograful Bartha József (decoruri) și Labancz Klára (costume) ne-au făcut cunoscut un autor valoros într-un spectacol armonios și bine argumentat artistic.

Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca – CASA PĂRINTEASCĂ de Remenyik Zsigmond. Regia artistică: Hatházi András. Decoruri: Bartha József. Costume: Labancz Klára. Distribuția: M. Kántor Melinda, Dimény Áron, Nagy Dezső, Ambrus Emese, Orbán Attila, Kardos M. Róbert, Palocsay Kisó-Kata, Keresztes Attila, Madarász Loránd, Laczó Júlia, Szabó Jenő, Szilágyi P. Csaba. Data premierei: 13 octombrie 1999.

